

De Stemming van 3 december 2017

De trends van de afgelopen maanden in onze peilingen zien we vandaag in versterkte mate terug. Forum voor Democratie zet zijn opmars voort en is met een stijging van 2 zetels naar 14 nu nog maar 1 zetel verwijderd van de PVV (15)! De andere partij, die duidelijk wint, is de PvdA. Deze partij staat nu op 15, 6 zetels meer dan bij de verkiezingen.

VVD staat nu op 7 zetels verlies (26), CDA op 5 zetels verlies (14) en D66 op 3 zetels verlies (-3). Van de regeringspartijen staat alleen de ChristenUnie op 1 zetel winst. Daarmee verliezen de regeringspartijen samen 14 zetels.

Partij voor de Dieren staat op 7 zetels (2 winst) en 50PLUS 5 zetels (1 winst).

Forum voor Democratie wint sterk van de PVV, maar ook op kiezers van VVD en CDA heeft deze partij een duidelijke aantrekkingskracht. Ook vanuit de SP wint deze partij 1 zetel.

De PvdA houdt niet alleen haar kiezers van maart jl heel goed vast, maar wint ten opzichte van GroenLinks, D66 en SP. Het overgrote deel van die winst van de PvdA, zijn kiezers die in 2012 PvdA stemden, maar in 2017 niet meer. (Overigens stemt twee derde van de kiezers van de PvdA uit 2012 nu geen PvdA. En van die groep stemt een kwart nu op één van de regeringspartijen).

Peiling Zetelverdeling

zetels	TK2017	26-11-2017	3-12-2017	Versch. t.o.v. vorige week	Versch met TK2017
VVD	33	28	26	-2	-7
D66	19	16	16		-3
PVV	20	15	15		-5
PvdA	9	14	15	1	6
CDA	19	15	14	-1	-5
Forum voor Democratie	2	12	14	2	12
GroenLinks	14	13	13		-1
SP	14	12	13	1	-1
Partij voor de Dieren	5	7	7		2
ChristenUnie	5	6	6		1
50PLUS	4	6	5	-1	1
SGP	3	3	3		
DENK	3	3	3		
Totaal	150	150	150		
VVD+CDA+D66+ChristenUnie	76	65	62	-3	-14

Het is nog ruim 3 maanden tot de gemeenteraadsverkiezingen. De uitslag van die verkiezingen zal vooral vergeleken worden met die van de voorgaande gemeenteraadsverkiezingen uit 2014. Maar die uitslag verschilde toch weer duidelijk van die van de voorafgaande Tweede Kamerverkiezingen. Daarom hieronder de uitslag van de verkiezingen uit 2012, 2014 en 2017 ter referentie. Zo zou bij voorbeeld de VVD in veel gemeenten kunnen verliezen t.o.v. de uitslag van TK2017, maar toch in de raad zelf kunnen winnen. Bij de PvdA zou dat andersom kunnen zijn. Per gemeente trouwens zal het beeld verder sterk bepaald kunnen worden door lokale partijen die door de jaren heen steeds betere resultaten behalen.

Uitslagen drie verkiezingen

percentage	TK2012	GR2014*	TK2017	TK Peiling nu
VVD	27%	12%	21%	17%
D66	8%	12%	12%	11%
CDA	9%	14%	12%	10%
PvdA	25%	10%	6%	10%
GroenLinks	2%	5%	9%	9%
SP	10%	7%	9%	9%
ChristenUnie	3%	5%	3%	4%
SGP	2%	2%	2%	2%
Overige partijen/Lokale partijen	15%	28%	25%	29%

* Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat landelijke partijen niet in alle gemeenten meededen. Daarbij deden er ook veel lokale partijen mee.

- zie volgende bladzijde

Omdat het referendum over de WIV/Sleepwet tegelijk wordt gehouden met de gemeenteraadsverkiezingen is de kans heel groot dat de opkomstrempeel van 30% gehaald wordt. Als dan aan de kiezers wordt gevraagd wat ze gaan stemmen en we nemen alleen degenen die voor of tegen zeggen dan zien we dat 60% van plan is tegen te stemmen. Dit percentage is vrijwel gelijk aan de uitslag van de twee eerdere referenda in Nederland (EU-Grondwet en Oekraïne).

Wat gaat u stemmen bij het referendum over de WIV/Sleepwet?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu op:								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	SP	FvD	PVV	50PLUS
Voor	40%	85%	68%	37%	8%	39%	11%	26%	40%	42%
Tegen	60%	15%	32%	63%	92%	61%	89%	74%	60%	58%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Er zijn grote verschillen tussen de beoordeling van de impact van de wet naar het stemgedrag van de kiezers.

Oordeel over de wet

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu op:								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	SP	FvD	PVV	50PLUS
Veiligheid van Nederland wordt vergroot	40%	72%	50%	45%	32%	43%	18%	30%	37%	36%
Privacy wordt onacceptabel aangetast	45%	14%	22%	46%	70%	47%	63%	62%	51%	38%

36% van de Nederlanders zijn het ermee eens dat de referendumwet wordt afgeschaft. Het is veelbetekend daarbij om vast te stellen dat onder kiezers met een hoge opleiding ongeveer de helft vindt dat de referendumwet moet worden afgeschaft en bij de kiezers met een lage opleiding dat ongeveer een kwart is.

Is het ermee eens dat de referendumwet wordt afgeschaft.

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu op:								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	36%	67%	56%	58%	38%	55%	8%	8%	7%	9%
Nee	55%	27%	33%	38%	49%	37%	90%	90%	82%	82%
Weet niet/geen antwoord	8%	6%	11%	5%	13%	8%	2%	1%	12%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De vraag of er een referendum gehouden moet worden over het afschaffen van het raadgevend referendum geeft qua patroon ongeveer dezelfde uitslag als de vorige vraag. Als men vindt dat de wet moet worden afgeschaft vindt men het onnodig om daar een referendum over te houden en andersom.

Wil dat er een referendum wordt gehouden over de afschaffing van de referendumwet.

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu op:								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	54%	23%	33%	43%	43%	40%	81%	86%	83%	90%
Nee	39%	73%	54%	52%	39%	50%	12%	12%	8%	7%
Weet niet/geen antwoord	7%	4%	12%	6%	18%	10%	6%	2%	8%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%